

Tiede on kulttuuria

Päivi Setälä

Kulttuurikaupunki Helsinki valmistautuu ensi vuonna uuden vuosituhanen määrittelyyn kulttuurin ja siis myös tieteen voimin. Kaikissa kulttuurikaupungeissa on yliopisto, joista kuuluisin on maailman vanhin, Bolognan yliopisto. Yliopistojen rehtorit ovat kokoontuneet säännöllisesti ohjelman tiimoilta. Yliopistot ovat tarjonneet mottojen mukaista ohjelmaa. Helsingin tunnuslause on "Tieto, teknologia ja tulevaisuus", jonka myötä yliopisto järjestää vuosipäivänsä (26.3.) yhteydessä konferenssin "Science Shaping the Future". Se liittyy yliopistomme muille kulttuurikaupunkiyliopistoille suunnattuun ohjelmistoon. Samalla se on tärkeä puheenvuoro "edistyvien ja rikastuvien tieteiden vaikutukset tulevaisuuteen" -ideaan. Sen niminen kirja on juuri valmistunut. Helsingin yliopisto on mukana useissa projekteissa kaupungin kanssa yhdessä. Lähtölaukaus yhteistyöhön ovat olleet opetusministeriön myötävaikutuksella syntyneet kuusi kaupunkitutkimuksen professuuria. Toinen yliopiston tutkimuksellinen painopiste on EU-Suomelle niin tärkeä Venäjä-osaaminen. Se on pääkaupunkiseudun kaikkien yliopistojen ja korkeakoulujen yhteishanke. Se on tärkeä osa yliopistojen palvelufunktiota. Helsingin yliopisto on panostanut sekä "poliittisesti" että taloudellisesti opetukseen. Siitä on osoituksena konferenssi "Innovations in Higher Education" syyskuun alussa. Opiskelevaa nuorisoa varten Helsingin yliopisto järjestää kolmeviikkoisen Summer Schoolin heinä-elokuun vaihteessa. Se on ensimmäinen perustutkintotasoisille tarkoitettu kesäkoulu, josta saa opintoviikkoja. Sen aiheita ovat pohjoismainen hyvinvointivaltio, Itämeren alue, informaatioyhteiskunta, uuden vuosituhanen etiikka ja kansalliset imaget. Toivomme noin 500 opiskelijan saapuvan kursseille ja samalla nauttimaan Helsingin hengestä. Helsingin yliopiston ylioppilaskunta on kiinteästi mukana. Projekti on jatkoa perinteiselle seudun yliopistojen yhteiselle Helsinki Summer Academyille. Myyttinen vuosi 2000 on innostanut yliopistolaisia peruskysymysten äärelle. Yliopiston vapaan sivistystyötoimikunta järjestää Studia Generalian "Kohti Kristuksen kolmatta vuosituhatta", jossa pohditaan kristinuskon ja kristillisten kirkkojen merkitystä myös tulevaisuuteen katsoen. Sosiologian laitos järjestää Helsinki Forumin elokuussa, johon kutsutaan eurooppalaisia tutkijoita ja ajattelijoita keskustelemaan Euroopan ideasta, sen kulttuuriperinnöstä ja tulevaisuudesta. Konferenssin myötä on luvassa tärkeä kirja eurooppalaisuudesta ja ehkä Nobel-tasoisia keskusteluita. Vuosi 2000 on matematiikan vuosi, jonka vuoksi sen piirissä tapahtuu paljon. Yliopisto järjestää syksyn Studia Generalian matematiikan alalta. Tukholman kulttuurikaupunkivuonna (1998) yliopisto teki paljon yhteistyötä museoiden kanssa näyttelyjen aikaansaamiseksi. Historialliset näyttelyt Tukholmassa olivat suuri menestystarina. Yliopiston museolla ja Yliopiston kirjastolla on kunnianhimoisia suunnitelmia yliopistolaisen kulttuuriperinnön esille saattamiseksi. Yliopiston aloitteesta tehdään kaupunkitapahtumaketju "Helsingin kolme historiallista näyttämöä: Viapori, Senaatintori ja Rautatietori", jonka keskeisiä toimijoita ovat historian opiskelijat. Luonnontieteellinen keskusmuseo tekee mittavan Muodonmuutoksia-näyttelyn. Kulttuurin merkityksiä pohdittaessa on tullut ilmeiseksi taiteen ja tieteen raja-aitojen madaltuminen eikä vähiten taidekorkeakoulujen tohtori-tutkintojen myötä. Tästä merkinä on monikulttuurista Helsinkiä analysoiva Kassandra 2000-projekti, jossa tutkijat ja eri alojen taiteilijat ovat yhteistyössä. Suomen Akatemia julisti haettavaksi tutkimusrahaa myös taiteen ja tieteen -yhteistyöprojekteja varten. Muutosten merkit ovat nähtävissä ja eläköön se! Vuoden 2000 suuria aiheita on oma Mare Nostrumimme so. Itämeri. Haluamme antaa tutkimukseen painottuvia merkityksiä pohjoiselle ulottuvuudelle. Itämeren alueen historia ja kulttuuri ovat nykyisyyden ohella tärkeitä. Tätä aihetta ovat muut kulttuurikaupungit peräänkuuluttaneet. Tähän liittyy painopistealueemme: Venäjä-osaaminen. Koska Itämeri on EU:n ainoa sisämeri ja Suomessa pisin EU:n itäraja, pohjoisen ulottuvuuden painoarvo geostrategiassa on kohonnut. Pietarilla on aina ollut eurooppalainen leima Itämeren kautta. Baltian maiden ohella itämerellisyys tuo pohjoiseen ulottuvuuteen myös Saksan, Puolan ja tietenkin Ruotsin. Pohjoisen ulottuvuus on

myös identifiotumista yhteiseen menneisyyteen ja samanlaiseen kulttuuriin, mutta samalla myös yhteisiin tulevaisuudenvisioihin. Mare Nostrum -seminaarimme haluaa syventää tätä kysymystä.

Vuosituhanen vaihtuminen on ihmisten mielissä myyttistä ja kiinnostavaa. Se antaa mahdollisuuden yliopiston työn ja tulosten esiinnostamiseen. Se liittyy keskusteluun yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja uskottavuudesta. Vuoden 2000 projekti haluaa tehdä "vähän mutta hyvää" rakkaudesta yliopistoon ja pitää yliopiston ovet avoinna sen työstä kiinnostuneille.

Kirjoittaja on Helsingin yliopiston kulttuuriasiamies sekä historian dosentti.

